Greppa Näringen

Rådgivningsbrev

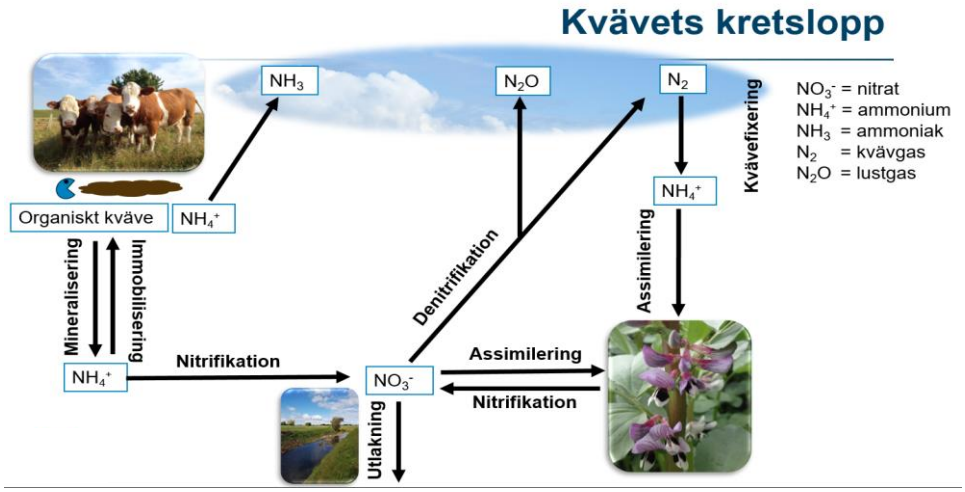
Besöksdatum
2026-01-01

Ange rådgivarens namn
Ange mobiltelefon
Ange e-postadress

Ange mottagarens namn
Ange mottagarens organisationsnummer
Ange mottagarens adress

Greppa Näringen – Kvävestrategi ekologisk produktion 11E

Syftet med rådgivningen är att optimera gårdens kväveeffektivitet och att skapa förståelse för kväveeffektivitetens betydelse för minskad klimatpåverkan och förbättrad vattenmiljö. Nedan ser du en bild över kvävets kretslopp i marken. I ekologisk produktion sker vallbrott och ogräsbekämpning mekaniskt och därför är även ogräsfrågan inkluderad i modulen. Vid bearbetning av jorden frigörs kväve.



Sammanfattning och förslag på åtgärder

Nedan punkter som känns intressant att jobba vidare med just nu.

- **Gå vidare med planering för ökad lagring av flytgödsel**, vi räknade mycket grovt på näringsvärdena och kom fram till att om effekten vid spridning på vår kontra sen höst ger 50 % högre kväveutnyttjande så är en brunn på ca 600 tkr i investering betald på 10 år med dagens priser på ekologisk växtnäring (pellets, ca 65 kr/kg N).
- **Fundera på tidpunkt för vallbrott.** Läckaget blir betydligt mindre om vallbrott görs sent på hösten jämfört med tidigt vallbrott följt av höstsäd. Om det fungerar bra med insådd i höstgröda kan du vända på växtföljden och köra vårsäd efter vallbrott följt av höstsäd med insådd istället för tvärtom. Jag tycker dock det generellt blir bättre insådder och mer baljväxter när insådder görs i vårsäd så det

är inte givet vilket alternativ som är bäst sett till helheten och att valletableringen är det viktigaste momentet i hela växtodlingen.

- **Testa fånggröda i höstvetet** som är utan vallinsådd 2027, fånggrödan får brytas 10 oktober, den kan då skördas/betas eller bara bearbetas. Fånggrödan ger 1700 kr/ha i miljöersättning. Föreslår engelskt rajgräs 10 kg/ha. Enligt utlakningsberökning minskar den kväveläckaget med 4-5 kg/ha.
- **Gå vidare med idén om biogasproduktion**, jag lägger in önskan om rådgivning i Greppa rådgivningsplan.
- **Grödval vårsäd 2027**, vi spånade om grynhavre som ett alternativ för avsalu. Välj sorten Eos från Lantmännen, den kan levereras direkt i skörd till dem i Norrköping. Havrepris skörd 2027 ligger just nu på 1,80 för foder och 3,10 för gryn. (Dags dato är spotpriset för gryn 3,26). Foderkorn skörd 2027 ligger på 2,71 och vårvete bröd på 3,42. Havren ger ett sämre pris än korn vid nedklassning till foder men den rensas i mottagningen och sorteras efter kvalitet så det är sällan hela partier som klassas ned. Vårvete är också ett bra alternativ för avsalu.

Gårdens förutsättningar och produktion

På gården bedrivs ekologisk dikoproduktion. Enligt senaste SAM-ansökan är det ca 245 djurenheter på korna, 14 tjurar och 100 djurenheter ungdjur (som är 0,6 djurenheter mellan 6-24 månaders ålder). Tjurkalvarna säljs vidare men det finns en tanke om att bygga till och föda upp ungdjuren till slakt i större utsträckning framöver.

Växtodlingen omfattar ca 300 hektar åker och 165 hektar naturbete. Växtodlingen domineras av vall och som avbrottsgröda med ny insådd odlas spannmål. Djuren betar en del återväxt inför vallbrott samt på vallar som ligger passade till. Tidigare har spannmål varit olika typer av vårsådda grödor men 2025 och 2026 har även höstsäd odlats med bra resultat. Insådd har även gjorts i höstsäd, det har gått bra hittills. Normalt sås ny vall om direkt året efter vallbrott men inför 2027 finns mycket grovfoder i lager och det planeras för lite mer spannmålsareal inför 2027 samt testa att inte så in direkt på ett av fälten.

Jordarna varierar med allt från mulljord till sandigare jordar men den mesta marken har högre lerhalt. Även näringsstatus för fosfor och kalium varierar mycket mellan fälten men för gården som helhet ligger det i genomsnitt i klass III.

Det mesta vallfodret hackas och lagras i plansilo. Djuren går mestadels i liggbåsladugård och producerar därmed flytgödsel.

Fältrunda 2026-05-XX

Vi kikade bl.a. på spannmålen vid gården, höstvete, rågvete och korn. Vi var också förbi arrendegården och tittade på vetet. Alla grödor ser fina ut! Vetet på arrendegården är mycket omväxt lusern men väldigt lite annat ogräs. Insådderna bör bli bra ett år som detta när det regnat i omgångar.

Växtföljd och gödsling

Vallen etableras på våren och du har en bra strategi i att inte så för tidigt, det blir snabbare uppkomst och värmen gynnar baljväxterna i insådden. Du är också återhållsam med gödslingen till huvudgrödan vilket ger insådden mer utrymme.

Gödsling inför 2027 blir enbart egen flytgödsel. Biofer och svavel har testats till höstvete (lagt på hösten) men inte gett märkbart resultat. Sikta på att gödsla vetet ordentligt på våren istället.

Vallblandning

Du har din egen specialblandning som som fungerar väldigt bra hos dig.

Art	Andel, viktsprocent	Andel, plantandel
Rödklöver Kelly	16	11
Vitklöver Edith	3	6
Lusern Nexus	20	13
Timotej Switch	12	35
Eng. rajgräs Birger	10	8
Rörsvingel Swaj	27	11
Hundäxing Swante	12	16

Vallbrott och ogräshantering

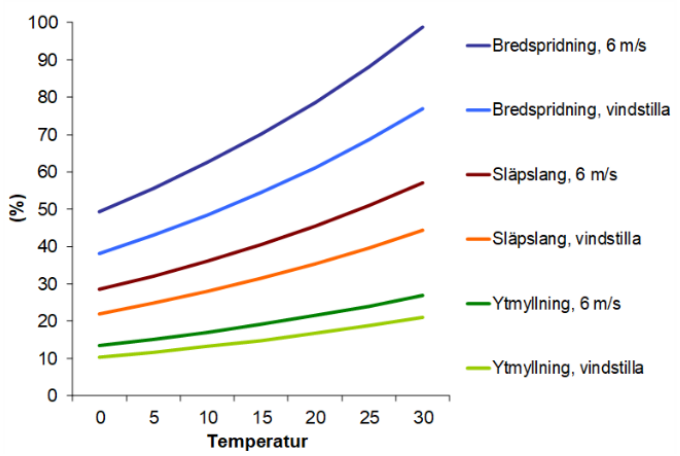
Du har goda erfarenheter av att göra vallbrott sent på hösten inför vårsådd och upplever inga stora problem med ogräs i växtföljden. Inför höstsådd görs vallbrott tidigare, ur kvävesynpunkt är det sämre. Vi kikade på en rapport som nyligen kommit från Greppa Näringen där man sammanställt data över lång tid på kväve- och fosforläckage. Miljöpåverkan av nio vallbrott under 50 år - Greppa. Fosforläckaget å andra sidan var något högre vid sena vallbrott jämfört med tidiga.

Gödslingsplan

För året som helhet räknar vi med 4300 kbm flyt och 280 ton djupströ och bifogat finns en preliminär gödslingsstrategi för 2027 där även utlakningen har beräknats.

Vi diskuterade möjligheten att bygga ökad lagring för flytgödsel och även att producera biogas och biogödsel på gården. Nedan diagram som visar spridningsförluster från nötflyt vid olika spridningsteknik och väderförhållanden. Att beakta utöver detta är också att grödan har större förutsättningar att ta tillvara näring som sprids på våren jämfört med sen höst. Biogödsel innehåller relativt högre andel ammoniumkväve jämfört med flytgödsel.

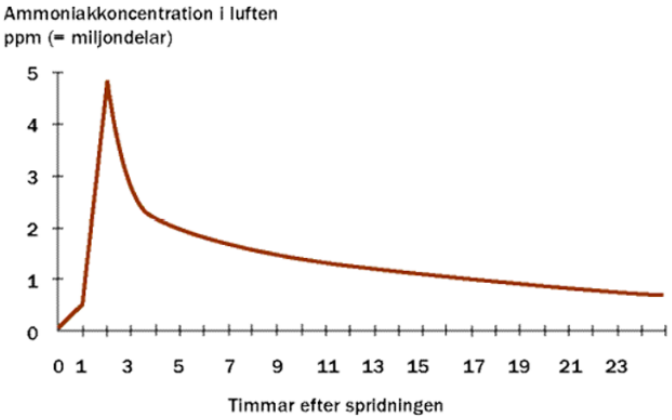
› **Ammoniumkväve**: snabb effekt, stor avdunstningsrisk (beror av pH i gödseln), låg temperatur, mylla



- Högre pH ökar risken för ammoniakavgång
- pH-värde i
  - Flytgödsel ca 7
  - Biogödsel ca 8
  - Urin 8-9

Timmarna efter spridning sker merparten av förlusterna.

Ammoniakavgång från flytgödsel timmar efter spridning



Beräkningar av kväveutlakning

Kväveutlakningen i kommunen ligger i snitt på 20 kg N/ha. Enligt beräkningar ligger utlakningen från dina fält i snitt på 13 kg N/ha. Hög andel vall i växtföljden ger en stor andel vinterbevuxen mark och en liten andel av arealen som bearbetas på hösten och ligger bar över vintern, det gör att du ligger lägre än genomsnittet. Störst risk för utlakning är det i samband med vallbrott eftersom marken bearbetas på hösten. Tidiga vallbrott läcker i teorin 25 kg och sena runt 17 kg.

Alla åtgärder som minskar läckaget av kväve är också bra ur klimatsynpunkt. Det är viktigt att vi har grödor som kan utnyttja näringen, annars finns risk att den urlakas eller sticker upp i luften. Att utnyttja näringen är också det mest ekonomiska.

Rådgivningsplan framåt

Nedan visas moduler i planen framåt. Jag lade in rådgivning om biogas och även inom beredskap.

År	Modul	Beskrivning
2026	23B	Är biogas något för mig?
2027	1Rb	Beredskapskollen
2027	1U	Uppföljning och hållbarhetsanalys

Bilagor

- Gödslingsplan för 2027, strategi växtföljd
- Utlakningsberäkning för kväve utifrån gödslingsplan

Med vänliga hälsningar

Rådgivarens namn

Rådgivarens organisation

Medfinansieras av Europeiska unionen

Aktiviteten är delfinansierad med EU-medel via Länsstyrelsen i skriv länsnamn län.